

תת"ע 6946/07/12 - מדינת ישראל נגד ברהום אליאס

בית משפט השלום לתעבורה בעכו

תת"ע 6946-07-12 מדינת ישראל נ' ברהום אליאס
בפני השופט אבישי קאופמן

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

ברהום אליאס

הנאשמים

הכרעת דין

בתיק זה החלטתי לזכות את הנאשם מחמת הספק.

לנאשם יוחסה ביצוע עבירה של נהיגה תחת השפעת סמים משכרים, לפי סעיפים 62(3) לפקודת התעבורה וסעיפים 26(2) ו-169ב(א) לתקנות התעבורה, וזאת מכוח סירוב לבדיקה לגילוי סמים. אודה כי התלבטתי לא מעט בטרם ההחלטה לזכות את הנאשם כאמור, אינני מקבל את גרסתו כפשוטה ולא נותן בה אמון מלא. עם זאת, סבורני כי במקרה דנן נפלו ליקויים רבים בעבודת המשטרה, ובמקביל לא נסתרה גרסתו הבסיסית של הנאשם. לפיכך, בסופו של דבר נותר בי ספק של ממש, ספק ממנו זכאי הנאשם ליהנות.

ראשית, יש לזכור כי קיים הבדל מהותי בין סירוב לבדיקת נשיפה לגילוי אלכוהול ובין סירוב לבדיקת דם או שתן לגילוי סמים. בעוד שאלכוהול מתפרק במהירות ועיכוב הבדיקה יכול להפוך אותה לבלתי רלוונטית, הרי סימני השימוש בסמים נשארים בגוף ימים ארוכים. לפיכך, אין כל מניעה כי הבדיקה לא תיערך מייד לאחר עיכובו של הנהג, אלא מספר שעות לאחר מכן.

במיוחד נכון הדבר כאשר מדובר בחשוד שנעצר לבדיקה על פי מידע מודיעיני לפיו הוא "משתמש בסמים מסוג חשיש כל יום", ולא במי שנהיגתו או התנהגותו לאחר שנעצר עוררה אצל השוטרים חשד לשימוש בתכופ לעצירתו. ראו לעניין זה לדוגמא החלטת בית המשפט לתעבורה בפ"ת בתיק 2309-05-09 **מדינת ישראל נ' אדמוני**.

במקרה דנן נעצר רכבו של הנאשם ביום 15.4.12 בשעות אחר הצהריים. בין הצדדים קיימת מחלוקת עובדתית לא

מועטות, אולם דומה שאין מחלוקת כי בשלב ראשון הסכים הנאשם לבדיקה, ולאחר מכן סרב לה, כאשר לטענתו הדבר בא לאחר עיכובו במשך שלוש שעות ולאחר שנאזק לצינור בתחנת המשטרה לזמן רב.

הנאשם נחקר במשטרה בידי השוטר סרוסי, עד תביעה מס' 2, בשעה שאינה ידועה. לפי גרסת השוטר היה הדבר סמוך "לאחר האירוע" ואילו לטענת הנאשם כשלוש שעות וחצי לאחר עיכובו. במסגרת החקירה נשאל הנאשם מדוע סרב לבדיקה והסביר כי בהתחלה הואשם בנהיגה בפסילה ורק בהמשך הועלתה האשמה בשימוש בסמים וכאשר נשאל האם ידע שסירוב לבדיקה יכול לשמש נגדו, השיב שלא ידע על כך. מדוע בשלב זה לא הוסיף השוטר ודרש מהנאשם לבצע את הבדיקה? סבורני כי כאשר שומע שוטר החוקר חשוד זמן קצר לאחר עיכובו דברים אלה, חובתו היא לשוב ולהסביר לו את הדברים ולדרוש ממנו שוב לבצע את הבדיקה.

באופן דומה, אין מחלוקת כי כבר באותו ערב נערך לנאשם שימוע בפני הקצין ברוך רוזן - עד תביעה מס' 3. בשימוע העלה הנאשם טענותיו כנגד השוטרים והסביר מדוע שינה דעתו לאחר ההסכמה הראשונית. לא שמעתי מפי הקצין כל הסבר מדוע לא הציע לנאשם בשלב זה לבצע את הבדיקה. באופן דומה נחקר הנאשם למחרת היום, בשעות הבוקר, כ- 15 שעות לאחר מועד עיכובו, בידי השוטר צבי אדלר - עד תביעה מס' 1. בחקירה שב והסביר הנאשם את סירובו וטען "אם ידעתי שזה יגרום לי לבעייה חמורה, הייתי עושה".

אחזור ואציין כי סבורני שגם בשלב זה של החקירה היה על השוטר לדרוש מהנאשם פעם נוספת לבצע את הבדיקה ולתת לו הזדמנות להראות שאכן התנגדותו נבעה מיחס השוטרים וכי הוא מוכן לשתף פעולה.

האישום של נהיגה תחת השפעת סמים הינו חמור. הרשעה בעבירה זו, ובמיוחד הרשעה בעבירה מכוח סירוב, גוררות ענישה משמעותית של פסילת רישיון נהיגה לתקופה של כשלוש שנים בדרך כלל ולעתים אף עונש מאסר. בנסיבות אלה אין להחמיר עם נאשם ולעמוד על כך שאם סרב או לא שיתף פעולה עם הדרישה הראשונית של השוטרים, ייזקף הדבר לחובתו כך שלא יוכל לחזור בו. ההיפך הוא הנכון, יש לדרוש מאנשי משטרה שלא ימהרו לייחס לאדם עבירת סירוב, בטרם ניתנה לו הזדמנות הוגנת לשתף פעולה ולבצע את הבדיקה.

בהקשר אחר כבר נאמר כי ההליך הפלילי אינו משחק שח-מט בו אדם אינו יכול לחזור בו ממהלך שביצע, ואם נכון הדבר למשפט עצמו, בוודאי נכון הוא לחקירה הפלילית המקדימה. כשם שהמאשימה מגיעה להסדר עם מי שכפר באשמה וחזר בו בהמשך כמעשה של יום-יום, אין כל מניעה שמי שסרב לבדיקת שתן, יקבל הזדמנות נוספת לבצע אם חזר בו בתוך זמן סביר. במקרה דנן סבורני כי הנאשם הראה נכונות לביצוע הבדיקה ולכל הפחות היה מקום לברר - לאור דבריו - האם קיימת נכונות כזו, זמן קצר מאוד לאחר אמירתו כי הינו מסרב (ואשר שנויה במחלוקת).

מעבר לכל האמור לעיל, אשר נכון בעיקרו לכל התיקים מסוג זה, מצאתי בתיק הספציפי ליקויים רבים בראיות שהציגה המאשימה, ואפרט להלן את חלקם.

כך, כאמור לא ציין השוטר סרוסי את שעת גביית ההודעה מהנאשם. המדובר בחוסר שאינו טכני בלבד, אלא בשאלה

שבוודאי יש לה חשיבות לעניין מועד הסירוב והמועד בו טען הנאשם כי לא הבין משמעותו. ליקוי משמעותי יותר ניתן למצוא במסמכים שערך השוטר דניאל זרביב, עד התביעה מס' 4. השוטר זרביב ערך את אחד המסמכים העיקריים בתיק, דוח פעולה באכיפת איסור נהיגה בשכרות - ת/7 - אך "שכח" לחתום עליו, ומובן כי לא ציין את השעות בהן נרשם. מספר ימים לאחר מכן ערך השוטר זרביב מזכר ובו ציין את הדברים ואת העובדה כי חתם על המסמך באיחור של יום, ב-19.4. בהקשר זה טען הסנגור כי דוח הפעולה כפי שצולם על ידו מתיק החקירה לא היה חתום בידי השוטר, כך שחתימת השוטר הוספה רק לאחר הגשת כתב האישום. גם אם אקבל כי מדובר בטעות בתום לב בלבד, הרי הדבר יוצר חוסר בהירות באשר לשעה בה נדרש הנאשם לבצע את הבדיקה והשעה בה מיוחס לו הסירוב. טופס זה אף לא מולא באופן מלא, וחלקו האחרון, שאמור להיות תחקור החשוד, נותר ריק לחלוטין.

טענה נוספת בהקשר זה היא באשר לחתימתו של הנאשם עצמו. השוטר זרביב טען כי הנאשם חתם על המסמך, בפסקה 8, בה הוא מודיע על סירובו לעבור את הבדיקה, בנוכחותו. אין ספק כי חתימה זו שונה לחלוטין מהחתימות האחרות של הנאשם על גבי מסמכי המאשימה, והנאשם מכחיש כי היא שלו. הנאשם הסכים להעביר את המסמך למומחה המז"פ לקביעה האם מדובר בחתימה, אולם המאשימה הודיעה, לדבריה לאחר התייעצות עם המומחה, כי לא ניתן יהיה לקבוע אם "השרבוט" על ת/7 הינו חתימת הנאשם. הנאשם לא נחקר בנושא זה בחקירה הנגדית, וזאת על אף שהכחיש את הדברים הרשומים בת/7 בדבר סירובו לעבור את מבחן המאפיינים וסירובו לבדיקת השתן. הנאשם טען כי לא נדרש כלל לעבור בדיקות ביצוע מסוג כלשהו, ולא עומת בחקירתו עם ת/7 וחתימתו לכאורה על סירובו.

עוד יש לציין כי חלק השוטרים דיברו על בדיקת שתן אותה נדרש הנאשם לעבור, ואחרים על בדיקת דם. כך לדוגמה עד התביעה מס' 5, השוטר סעיד חאג', אשר היה בין השוטרים שעיקבו את הנאשם ואף מילא את דוח המעצר בעניינו, ואף הדגיש בחקירה הנגדית (עמ' 11 לפרוטוקול שורות 14 עד 17) כי מדובר היה בדרישה לבדיקת דם "אם הייתי מבקש בדיקת שתן הייתי רושם", וזאת לעומת השוטר זרביב אשר הסביר כי הנאשם נדרש לעבור בדיקת שתן. כאשר שני השוטרים שהעלו את הדרישה בפני הנאשם חלוקים בדעתם איזו בדיקה נדרשה, הכיצד ניתן לקבוע בוודאות כי משמעות הבדיקה והסירוב לה הוסברו כנדרש?

גרסת הנאשם עצמה אינה נקייה מספקות כאמור, והתרשמתי כי לפחות חלקה מתבסס על ייעוץ משפטי שקיבל. עם זאת, אף מעדויות כל השוטרים עולה כי בתחילה הסכים הנאשם לבדיקה ושיתף עימם פעולה. לפיכך, לא ברור מתי הגיע אותו סירוב הנזכר בת/7, אשר כאמור לא נחתם בידי השוטר במועד הרלוונטי, ולא נרשמה בו שעת הפעולה אותה סירב הנאשם לבצע. לנושא זה יש חשיבות מהותית במקרה דנן, ואין המדובר רק בעמידה על דרישת חתימה פורמלית. כאשר אין מחלוקת שהנאשם הסכים תחילה לבדיקה, וכאשר מדבריו בחקירה - אשר אף שעתה אינה ידועה - עולה כי בהמשך חזר להביע לפחות הסכמה חלקית וטען שלא הבין את משמעות אי ההסכמה, יש חשיבות לקבוע מתי בא אותו סירוב, בעקבות מה וכמה זמן נמשך.

מהנסיבות החסרות שבפניי ומגרסת הנאשם שלא נסתרה, עולה כי תחילה הסכים הנאשם לבדיקה כאמור, בהמשך, ולדבריו לאחר המתנה בת כשלוש שעות כשהוא כבול לצינור, בא בטרוניה לשוטרים על ההמתנה הארוכה וזמן מה לאחר מכן, בעת החקירה שב וטען שלא הבין משמעות הסירוב:

"הורידו אותי מהרכב, אמרו לי שאני נוהג עם רשיון פסול. אמרתי לו יש לי רשיון תבדוק. הוא לא בדק, לקח אותי לתחנה. בדרך הוא עצר. מישהו כעס על הנהג קוראים לו סעיד, אמר שהוא בטוח שאין לו רשיון. המשכנו, בתרשיחא קנה לי סגריות. לקחו אותי לתחנה, קשרו אותי לצינור למשך 3 שעות, אח"כ אמרו שאני נוהג תחת השפעת סמים. הם רצו לעשות לי בדיקה, מישהו רצה לעשות, הם קשרו אותי איזה 3 שעות. אח"כ שאלתי למה קשרו אותי ככה ולא לקחו אותי מהתחלה. אמרו שאני סרבתי. לא שאלו אותי אם אני רוצה לעשות את הבדיקה. הוא אמר לי בוא תעלה לצפת לעשות בדיקה, אמרתי שאני קשור פה 3 שעות, למה לא הלכתי מהתחלה. הם הרגיזו אותי, נתן לי לעשן 2 סיגריות, לא נתנו לי לשתות מים וללכת לשירותים, זרקו אותי כמו כלב. אם היו מבקשים ממני מהתחלה, הייתי מסכים, אבל בגלל איך שהתייחסו אלי חשבתי שאני לא צריך ללכת איתם. בדרך הוא שאל אותי אם אני מוכן לעשות בדיקה, אמרתי שאני מוכן. אז למה הוא קשר אותי 3 שעות? מה, אני כלב? אני בן אדם שעובד ורוצה לנוח".

ככלל, אין לקבל סירוב של נאשם לבדיקה שבא בעקבות טרוניה על התנהגות שוטרים. מי שמלין על התנהגות השוטרים נגדו עדיין חייב לשתף עימם פעולה ולבצע את הבדיקות, ולאחר מכן לפנות לגופים המתאימים. עם זאת, אם אכן נכבל הנאשם לצינור למשך זמן לא מבוטל, ניתן להבין כי יבוא בטרוניה מסוימת לשוטרים בעקבות כך, ויסרב לזמן מה לשתף עימם פעולה. כפי שכתבתי לעיל, אינני סבור כי יש "לתפוס" אדם זה על סירובו ולא לאפשר לו לחזור בו ממנו.

סבורני אפוא, כי השתלשלות המקרים כפי שהובררה בפניי אינה שוללת את גרסת הנאשם בדבר "סירוב זמני" שבא בעקבות היחס לו זכה, והיא מותירה בלבי ספק באשמתו של הנאשם בעבירה המיוחסת לו.

לאור התוצאה אליה הגעתי, אין צורך להכריע בטעות נוספות שהעלה הסנגור בסיכומיו בדבר חוסר בכתב האישום וטענות נוספות שיש בהן לשיטתו להוביל לאותה תוצאה.

אשר על כן, כאמור לעיל, הנאשם מזוכה מחמת הספק מהעבירה המיוחסת לו.

ניתנה היום, כ"ט ניסן תשע"ד, 29 אפריל 2014, במעמד הנאשם, סנגורו עו"ד דכואר וב"כ המאשימה עו"ד עווידה.